

En sejlivet myte

Weekendavisen, 14. marts 2019

Else Wolsgaard, Cand.mag i historie og europæisk etnologi og leder af Rudkøbing Byhistoriske Arkiv

I en leder i Weekendavisen 22. februar 2019 forekommer en absurd sammenligning af forholdene for tyske, civile flygtninge efter Besættelsen og de nuværende såkaldte syrienskrigere. Lederskribenten er – som desværre mange før – faldet for en falsk historie, hvis ophav er manglende viden om Folkeretten og de faktiske forhold i 1945-46.

Mange tror desværre, at den danske stat mishandlede flygtingene og forhindrede, at de fik lægehjælp, med det resultat at mange døde. Det passer ikke. Den udbredte fejlopfattelse stammer ikke mindst fra en læge, Kirsten Lylloff, der i 2005 fik en form for åbenbaring, så hun troede, hun var historiker. På baggrund af sin læsning af arkivalier fra 1945 konkluderede hun, at den danske stat havde gjort sit bedste for at tage livet af så mange flygtninge – især børn – som muligt. Hun fik megen presseomtale, og jeg ved fra tyske venner, at hun stadig optræder i tyske medier med sin fejlagtige, men populære udlægning af begivenhederne.

Læser man til gengæld hovedværket på området, Henrik Havreheds disputats fra 1987 *De tyske flygtninge i Danmark 1945-1949*, står det klart, at Danmark behandlede de uvelkomne gæster efter den eksisterende folkerets regler. Flere detaljer fås i *Personallhistorisk Tidsskrift 2018*, hvor John V. Jensen grundigt redegør for det enorme arbejde, som Oksbøllejrens første chef, Harry Bjørnholm, udførte. I årbogen *Øboer 2012* har jeg selv under overskriften »Invasionens anden bølge« på baggrund af primære kilder på Rudkøbing Byhistoriske Arkiv redegjort for, hvordan de cirka 900 tyske, civile flygtninge, der blev reddet i land fra bombede skibe i Langelandsbæltet den 3-4 maj 1945, blev indkvarteret og bispist, indtil de i marts 1946 blev flyttet til de store lejre i Jylland.

Egentlig er det fantastisk, at vort land, hvor der ved Besættelsens slutning var mangel på både fødevarer og tøj, kunne løfte opgaven med at varetage over 200.000 flygtninges samt cirka 60.000 sårede tyske soldaters ophold på en ordentlig måde.

Der forelå detaljerede kostplaner, hvoraf det fremgik, at voksne skulle have 2000 kalorier om dagen, mens børn, gravide og ammende fik ekstra rationer i form af mælk. Men selvfølgelig var der mangel på madrasser, dyner og puder. Myndighederne kunne jo ikke trylle og fremskaffe udstyr, som ganske enkelt ikke fandtes inden for landets grænser. Det er rigtigt, at der døde mange, især børn, i de første måneder efter krigens afslutning. Grunden var imidlertid ikke vanrøgt, men det faktum, at de var syge og dårligt ernærede, da de ankom hertil. I Oksbøllejren, der på et tidspunkt husede 35.000 mennesker, hvoraf 85 procent var kvinder og børn, var der et lazaret med 900 senge foruden en kirurgisk og en medicinsk afdeling, hvortil der var knyttet en overlæge og assisterende læger, der efter bedste evne forsøgte at kompensere for en – landsdækkende – mangel på medicin. At flygningene ikke måtte »fraternisere« med civile danskere, skyldtes dels, at man ville undgå, at vrede danskere udførte hævnaktioner over for tyskerne, dels, at tyskerne jo skulle hjem igen så hurtigt som muligt og ikke skulle blande sig med den indfødte befolkning. Desværre tog det længere tid end forventet at komme af med »gæsterne«. Først 15. februar 1949 blev de sidste tyskere transporteret over grænsen. At det overhovedet skete på det tidspunkt, skyldtes kun, at den danske stat gav efter for kravet om fødevarerhjælp til de besatte zoner i Tyskland. Man kan nærmest sige, at tyskerne fik mad med. Under alle omstændigheder drog de ansvarlige myndigheder et stort lettelsens suk, da de sidste (de syge og gamle) tyskere forlod landet.

Som det forhåbentlig er fremgået, behøver vi ikke at skamme os over, hvordan vi behandlede flygningene efter krigens afslutning. Den sejlivede myte kan roligt lægge sig til at dø.